

RĪGĀ

2020. gada 5. februārī
Nr. 1-23/22_e

Finanšu ministrijai
paziņošanai e-adresē

Latvijas Bankai
paziņošanai e-adresē

Finanšu un kapitāla tirgus komisijai
paziņošanai e-adresē

Valsts kasei
paziņošanai e-adresē

Datu valsts inspekcijai
paziņošanai e-adresē

Konkurences padomei
paziņošanai e-adresē

Latvijas Darba devēju konfederācijai
lddk@lddk.lv

Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociācijai
info@lafpa.lv

Par personas koda pieejamību maksājuma saņēmējam

Latvijas Finanšu nozares asociācija (turpmāk - Asociācija) apvieno 15 kredītiestādes, kuras nodrošina maksājumus to klientiem Latvijā un ārpus tās.

Asociācija 2020. gada 8. janvārī ar vēstuli Nr. 1-23/3_e aicināja šīs vēstules adresātus uz tikšanos, kas notika 2020. gada 24. janvārī Asociācijas telpās. Vēstules un tikšanās mērķis – noskaidrot, vai kredītiestādei, saņemot maksājumu no citas kredītiestādes, ir jādara pieejams maksātāja personas kods arī maksājuma saņēmējam.

Tikšanās laikā tika secināts, ka personas koda automātiska iekļaušana maksājumā (bez maksātāja gribas speciāla izteikuma) varētu būt nepieciešama un lietderīga gan citai kredītiestādei, gan arī Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 44. panta pirmajā daļā minētajai finanšu iestādei ar šo likumu uzlikto pienākumu pienācīgai izpildei, kā arī Valsts kasei maksātāja nepārprotamai identificēšanai. Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2015/847 (2015. gada

20. maijs) par līdzekļu pārvedumiem pievienoto informāciju un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1781/2006 4. panta 1. daļai maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs nodrošina, ka līdzekļu pārvedumiem (nodošanai citam maksājumu pakalpojumu sniedzējam – *Asociācijas piezīme*) ir pievienota šāda informācija par maksātāju: a) maksātāja vārds/nosaukums; b) maksātāja maksājumu konta numurs; c) maksātāja adrese, oficiālā personas dokumenta numurs, klienta identifikācijas numurs vai dzimšanas datums un vieta.

Jautājumā par personas koda nodošanu posmā “kreditīestāde – kreditīestāde” būtu nepieciešami grozījumi normatīvajos aktos, kas vienādotu finanšu pakalpojumu sniedzēju praksi. Personas koda nodošana Valsts kasei un tālāk iestādei, kam ir konts Valsts kasē, būtu precīzi nosakāma normatīvajos aktos.¹

Citos gadījumos iespējama šāda rīcība:

- a) maksātāja personas kodu dara pieejamu maksājuma saņēmējam ar maksātāja piekrišanu. Šajā gadījumā arī posmā “kreditīestāde – kreditīestāde” informācija – personas kods – tiks saņemta tikai tad, ja maksātājs tam būs piekritis;
- b) maksātāja personas kodu dara pieejamu maksājuma saņēmējam vienmēr.

Vienlaikus tika secināts, ka pašreiz spēkā esošie normatīvie akti ir pretrunīgi attiecībā uz personas koda (vai citas papildus informācijas) iekļaušanu maksājuma informācijā.

Asociācijas ir izvērtējusi un secinājusi, ka personas (maksātāja) piekrišana tās personas koda pieejamībai maksājuma saņēmējam ir tehnoloģiski komplicēts, apgrūtināošs un neproporcionāli dārgi īstenojams risinājums. Bez tam vēl būtu jānosaka izņēmumi no šī risinājuma, kad personas kods ir pieejams obligāti (piemēram, maksājums Valsts kasei, ko varētu nodrošināt, vai maksājums likuma subjektam, kuru ir ap 20 000, kuru atpazīšanu bankas sistēmās nevarētu nodrošināt).

Datu valsts inspekcija sanāsmē norādīja, ka pirms noteikt, ka maksātāja personas kodu vienmēr dara pieejamu maksājuma saņēmējam, jāizvērtē, vai nepastāv alternatīvas iespējas mērķa – identificēt maksātāju – sasniegšanai.

Apspriedes dalībnieki atzina, ka galvenā problēma ir maksātāju disciplīna. Proti, maksātāji nenorāda maksājuma mērķi precīzu komersanta izrakstītā rēķina numuru vai citas prasītās, identificējošās detaļas. Līdz ar to efektīvākais veids, kā šo maksājumu atlasīt, ir tieši personas kods.

Valsts kases un sanāsmē pārstāvēto banku pārstāvji norādīja, ka komersantu rēķinu apmaksai vislabāk izmantot strukturēto referenci. Proti, maksājuma mērķi var ierakstīt tikai unikālu kodu, pēc kura maksājuma saņēmējs var identificēt maksātāju liela klientu skaita un maksājumu gadījumā. Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāve atzina, ka šāda risinājuma ieviešana komersantiem neapšaubāmi prasīs papildu resursus.

Latvijas Alternatīvo finanšu pakalpojumu asociācija vērsa uzmanību, ka gan parādu atguvējiem, gan nebanku aizdevējiem personas kods maksājumos ir būtisks. Finanšu ministrija norādīja, ka Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma piemērošanai personas kods ir noderīgs un nepieciešams virknei likuma subjektu klientu izpētē un arī ziedojumu saņēmējiem ziedotāju identificēšanai.

¹ Ministru kabineta 2018. gada 30. oktobra noteikumi Nr. 661 “Kārtība, kādā maksā nodokļus, nodevas, citus valsts noteiktos maksājumus un ar tiem saistītos maksājumus un novirza tos saistību segšanai”.

Tāpat tas varētu būt svarīgi valsts amatpersonām valsts amatpersonas deklarācijas aizpildīšanai, identificējot personas, no kurām saņemti deklarējami maksājumi (darījumi).

Asociācija ir izvērtējusi un secinājusi, ka kredītiestāžu maksājumu sistēmās tehnoloģiski nav iespējams paredzēt tik daudz un dažādus izņēmumus, kad maksātāja personas kodu dara pieejamu maksājuma saņēmējam. Risinājumam jābūt iespējami skaidram, lai sistēmu līmenī to būtu iespējams automātiski identificēt.

Vērtējot dažādos viedokļus un iespējamos tiesiskos riskus, lūdzam tās iestādes un organizācijas, kurām ir būtiski, ka maksājuma saņēmējs no maksājumā automātiski sniedzamās informācijas iegūst maksātāja personas kodu, **līdz 2020. gada 21. februārim** informēt par to Asociāciju. Lūdzam norādīt arī konkrētus gadījumus, kādēļ šīs informācijas saņemšana ir būtiska.

Vēršam uzmanību, ka kredītiestādēm ir svarīgi panākt tiesisko skaidrību. Tās ir gatavas izbeigt personas koda nodošanu maksājuma saņēmējam, ja tā tiktu atzīta par personas datu aizsardzības jomas normatīvo aktu pārkāpumu. Pievēršam uzmanību, ka kredītiestādes var turpināt šādu datu apstrādi, nepieciešamības gadījumā veicot samērīgas izmaiņas IT sistēmās, ja šādai darbībai ir skaidrs un nepārprotams tiesiskais ietvars.

Asociācija apzinās, ka jebkādas izmaiņas līdzšinējā, daudzgadīgā praksē ir veicamas ar vislielāko rūpību un piesardzību, tāpēc lūdz valsts iestāžu, it īpaši Konkurences padomes un Datu valsts inspekcijas, izpratni šī komplicētā jautājuma, kas skar tik dažādu pušu intereses, risināšanā.

Pateicamies par sadarbību. Esam gatavi tikties, lai pārrunātu šo jautājumu jebkurā abpusēji pieņemamā laikā.

Ar cieņu

valdes priekšsēdētāja

Sanita Bajāre

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

E. Pastars, edgars.pastars@financelatvia.eu